

Zarota proti uniji rudarjev.

Tajni izpor premogorjev v Illinoisu in Indiani, kjer je organizacija najmočnejša, ima namen, zlomiti unijo hrbtenico. Nesprotno pa obratujejo premogovniki v neunijskih distriktih s polno paro. Industrijski kapitalisti so bojkotirali premog v unijskih okoliših.

Chicago, Ill. — (Feder. Press. Poroca Leland Olds.) — V državi Illinois in Indiana je bil pred kratkim izveden tajni izpor rudarjev. Izpor postaja vedno večji. Zdi se, da namen izpore je, izpodkopati unijske pogoje in znižati medo rudarjem v tema državama, in ne samo v tema državama, temveč na vsem centralnem premogovišču mehkega premoga.

Illinoiski operatorji so že naznanili, da bodo na prihodnji medni konferenci zahtevali znižanje mede.

Izporna zarota premogarskih magnatov ima svoje korenine v zadnji stavki. Solidarnost rudarjev je bila največja in najtrdnjše baš v Illinoisu in Indiani. In zdaj so ti rudarji, ki so organizirani stoddstotno, kaznovani za svojo solidarnost s brezposelnostjo, ki je umetna in nepotrebnost. Več kot 45,000 premogorjev v tema državama je popolnoma brez dela, in to zdaj, v zimskem času, ko je navadno — in mora biti — največ dela v premogovnikih; na desetisoče drugih premogorjev pa dela le po dva ali tri dni v tednu.

V kontrastu s položajem v Illinoisu in Indiani je pa produkcija premoga na višku v državah, v katerih niso bili rudarji nikdar dole organizirani in kjer se to nekdaj prepladujejo neunijske razmere. To sta predvsem državi West Virginia in Kentucky. Do čim je produkcija za časa stavke leta 1922 popolnoma počivala v Illinoisu in Indiani, je produkcija v West Virginiji in Kentuckyju znašala četrti mesec stavke 11,301,000 ton mehkega premoga.

Takoj po stavki sta ti dve državi postali ljubljenci premogovniškega trasta. Magnatje so ju pričeli izrabljati za demoraliziranje unijskih okolišev kot sta Illinois in Indiana. Zarota je bila zasnovana že ob koncu stavke.

Prvo znamenje zarote je bila pomnožitev premogovnikov v West Virginiji in Kentuckyju. Leta 1916. je bilo v tema državama 3669 premogovnikov, leta 1923. je pa že obratovalo 8722 premogovnikov! Nobenega nadrelega gospodarskega vzroka ni bilo za to narast, bil pa je znak, da Wall Street organizira ofenzivo proti rudarski organizaciji. Namen zarote je, narediti v močnih unijskih

V EKSPLOZIJ PEKINSKE TOVARNE 36 DELAVSKIH ŽRTEV.

Ogenj in led, jeklo in cement pa opeka, vse to je delalo grobnico nesrečnim krivam.

NABRANI PRAH JE NAJBREŠ POVERLJIV EKSPLOZIJ.

Pekin, Ill. — Ogenj in led, jeklo in cement pa opeka, vse to je naredilo tukajšnje hitne mline grobnico 36 delavcev. Eksplozija se je pripetila dne 3. januarja ob treh zjutraj. Zalotila je 90 uslužbencev ter jih zahtevala sase. Beževalni oddelki so delali celo noč ter si prizadevali priti do zasutih trupel. Pri tem delu jih je zelo oviral strupeni mrav.

Od tistih, ki so še žive potegnili iz razvalin, je že šest umrlo v bolnišnici. Tako znaša doslej število mrtvih 36. In vendar še ni dognano, kdo je pravzaprav zakrivil to nesrečo. Seznamek tistih, ki so jih istovetili, je takle:

Jim Holton, Otto Weiberg, George Leiber, Manuel Hicks, Lee Harding.

Telesno poškodovanih je trideset po bolnišnicah, in o mnogih pravijo, da bodo strašno poškodovani, če bodo prestali poškodbe. Mrtva trupla skoro vseh žrtve so tako ožgana, da se jih ne bo nikakor dalo istovetiti ali identificirati, in to dejstvo je še povečalo trpljenje nesrečnih družin.

Državni požarni maršal John G. Gamber je dejal, da je pripisati katastrofo eksploziji nabrane prahe. Nesreča je podobna tistim, ki so se pripetile po drugih tovarnah za škrob, malini, fitnih shrambah in podobnih napravah, kjer je veliko prahe in kjer se ne briga, da bi ga pravčasno odstranjali. Za zgled je navedel še nedavno eksplozijo v Argu in drugo v Des Moinesu, Iowa.

Superintendent H. W. Lawton je zatrdil, da je bilo vodstvo zelo oprezno in previdno. Imelo je v službi ljudi, ki so neprestano pometal ter čistili, je dejal. Ali ni pa bilo nikakršnih mehaničnih naprav, ki bi odpravljale prah iz delavnice.

Pisarniški zavnetelj Berry je rekel, da je pregledal tovarno državni nadzornik pred šestimi tedni ter izjavil, da je tovarna doela v redu in varna. Zavarovalna družba, pri kateri je bil vsak uslužbenec zavarovan za življenje in ponesrečbo, in pa državne oblasti so dostikrat pregledale tovarniške naprave, je rekel Berry. Ali nikoli pa niso našli nobene pomanjkljivosti.

Eno posledico se je popolnoma porušilo. Dvoje sosednih poslopij pa še gori. Porušena stavba je bila tista, kjer so devali škrob v vreče. V drugih dveh so trli koruze ter izdelovali mokri škrob. Tu ni bila upošlena nobena ženska. Le v pisarni jih dela nekaj.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Eksplozija v tovarni v Pekinu, Ill., je ubila 36 delavcev.

Zarota proti rudarjem v Illinoisu in Indiani, ki so stoddstotno organizirani.

Nove grožnje suhaških voditeljev.

Reakcionarji so neprenehoma na delu.

Hiram Johnson je vzel Coolidge na muho.

Inozemstvo.

Nova zmaga Obregonovih čet v Mehiki.

Jugoslovanski poslanik odpoklican iz Sofije.

Frank Hodges, delavski vodja v Angliji, je zagrozil kralju z revolucijo.

Ostanki francoskega cepelina "Dixmuda" najdeni v morju.

Sarkofag kralja Tutankamena odkrit.

VREME.

Chicago in okolice: V nedeljo jasno in mrazlo.

ANGLEŠKI DELAVSKI VODJA ZAGROZIL KRALJU Z REVOLUCIJO.

London, 4. jan. — Frank Hodges, delavski poslanec v parlamentu, eden voditeljev Delavske stranke in tajnik Rudarske zveze v Angliji, je sinoči izjavil v Tamworthu, da Delavska stranka tolerira kralja le toliko časa, dokler se ne bo mešal v politiko. Kakor hitro pa kralj postane orodje političnih intrig proti delavstvu, tedaj je konec politične evolucije v Angliji in dežela bo kmalu krenila na pot revolucije.

Hodges je s to izjavo odgovoril Asquithu, vodju liberalcev, ki je dejal pred nekaj dnevi, da kralj lahko odredi oblast MacDonaldu, sestaviti delavsko vlado.

NOV PORAZ VSTAŠEV JUGOSLOVANSKI POSLANIK ZAPUSTIL SOFIJO.

Tagubiti so 500 mož v bitki v Zaculpanu. — Represalije fakistov nad Američani v Mehiki radi prodajanja orožja Obregonu. Vstaki tudi lahko dobe orožje in strelivo v Združenih državah.

Mexico City, 4. jan. — Uradno poročilo se glasi, da je zvezni poveljnik Marcelo Caraveo večer porazil vataše v Zaculpanu, država Mehika, 55 milj južnozahodno od glavnega mesta. Vstaki, katere je vodil Romula Figurea, so izgubili 500 mož v ubitih, ranjenih in ujetih, ostali so pa pobegnili v najvišjem neredu. Vseh vatašev je bilo 1200. Do zmage je največ pomogla grupa letalcev, ki je pred napadom pričela metati bombe na vataške postojanke; takoj je nastala med vstaki velika zmeda in po kratki bitki so bili premagani.

Casopisi javljajo o novem prepiru med vstaki, ki se kregajo, kdo da bo predsednik Mehike, ako bo vstaja zmagovita. Adolfo de la Huerta, vodja vstaje, ima še najmanj deset tekmecev. Najnovejši tekmelec sta Manuel Garcia Vigil, guverner Oaxaca, in Rafael Zubaran Capmany, bivši trgovski minister in senator iz Vera Cruz.

El Paso, Tex., 4. jan. — Tukajšnji De la Huertovi agentje so zagrozili z represalijami nad Američani v Mehiki radi sklepa ameriške vlade, da bo založila Obregonovo armado z orožjem in strelivom. Agentje niso povedali, kakšen bo značaj teh represalij, toda tukajšnji krogi pričakujejo, da bodo mehiki banditje najbrž poskušali napasti izolirane ameriške rudnike in ranče na mehikskih tleh.

Washington, D. C., 4. jan. — Državni department je večer naznanil, da imajo mehiki vstaki pravico kupovati orožje in strelivo v Združenih državah. S tem pa ni rečeno, da je ameriška vlada spremenila svoje stališče. Obregon ima to ugodnost, da lahko kupi vojne potrebščine naravnost od naše vlade, ki takoj dostavi prodan material, dočim mora De la Huerta kupovati svoje potrebščine od privatnih tvrdk z raznimi zamudami in njegov material bo v nevarnosti, da ga mehika vlada zapleni, ko pride čez mejo.

REZOLUCIJA PROTI VSAKEMU PRODAJANJU MUNICIJE.

Washington, D. C. — Poslanec Benjamin L. Fairchild je izdelal kot član hišnega odseka za vnašanje zadeve osnutek za resolucijo, ki jo predloži zbornici, da bi postala politika pokojnega predsednika Hardinga trajna deželna postava, po kateri ne bi smele Združene države prodajati vojnih potrebščin nobeni tuji vladi.

Rezolucija bo skupna resolucija, kar pomeni, da bo morala biti sprejeta v poslanski zbornici in senatu in podpisana po predsedniku Coolidge, če hočejo, da postane postava. Po mnenju poslanka Fairchilda je to, da se je ameriška vlada odločila prodajati vojne potrebščine mehiki vladi, nekaj, kar je podobno 'oboroženemu smešanju' v tuje zadeve.

IZPLAČEVANJE VOJAŠKEGA BONUSA.

Springfield, Ill. — Izplačevanje illinoiskega vojaškega bonusa se iznova prične dne 13. januarja, kakor naznanja prisojilni odbor.

NAJPREJ JE TREBA POMESTI PRED LASTNIM PRAGOM.

Poslanec Upshaw iz Georgije je zelo vnet zagovornik ameriške ruše, pa je predložil resolucijo za popolno osužitev washingtonskega mesta.

VSI VLADNI URADNIKI IN KONGRESNIKI, KI PLEŠJO, BI MORALI BITI ODBAVLJENI.

Washington, D. C. — Vseposlošno popivanje med bolničnimi pravniki je spravilo suhaške evangeliste z ravnoesja ter povzročilo v poslanski zbornici veliko nevelje med tistimi, ki zagovarjajo drastično uveljavljenje prohibicijske postave.

Poslanec Upshaw je zahteval drastično ukrepi, ki naj zabrani članom zveznega kongresa in vsem odgovornim vladnim uradnikom uživati opojne pijače. Njegovo tozadavno zahtevo vsebuje resolucija, ki jo je predložil poslanski zbornici po naslednjem govoru:

"Kongres bi moral najprej pomesti pred lastnim pragom ter sprejeti resolucijo, po kateri bi bil vsak kongresnik nasačjen pod vplivom opojne pijače v kapitolu ali v beli hiši."

Nadalje je nasvetoval, naj bi se vsak zvezni uslužbenec, kabinetski uradnik, armadni ali mornarični oficir ali diplomatični zastopnik v tujini obvezal pod častno besedo, da se bo zdržal vsake opojne pijače. Eksekutivna sekira bi naj izpragovorila svojo besedo pri vsakem vladnem uradniku, o katerem je znano, da vlija opojne pijače.

Glade na "diplomatske opojne pijače" je rekel poslanec Upshaw tola:

"Ker storabljajo diplomatično nedotakljivost na strani mnogih atašeev inozemskih poslanstev, je čas, da prekličemo predpoved, ki bi ne bila smela biti nikoli dovoljena po naši narodni prohibiciji postavi. Zadnje prelukve so me uverile, da bi bili nekateri diplomati zelo veseli, če bi se isnebili stroškov in vseh drugih altnosti, ki jih imajo radi imuniteti opojnih pijač. Tu predlagam resolucijo, ki jih naj reši bakanalskih izkušnjav v naši prohibiciji deželi."

Poslanec iz Georgije je izrazil mnenje, da bi naj državni department uljudno naprosil vse tuje vlade, naj nikar ne pošiljajo v to deželo diplomatičnih in konsularnih zastopnikov, ki izvajajo slab vpliv na naše uradno in socialno življenje s tem, da oddajajo iz svojih stanovanj in pisarn opojne pijače, ki so po naših postavah prepovedane ameriškim državljanom.

Če bi bil jaz predsednik, je dejal poslanec Upshaw, bi nemudoma osuil predvsem belo hišo. Predsednik bi moral biti suhaš in vsi njegovi nastavljenici. Zahteval bi, naj nemudoma resignira vsak eksekutivni nastavljenec, ki pije opojne pijače, prepovedane po ustavi naše dežele.

"Jaz verujem v predsednika Coolidgea — v njegov značaj, v njegov pogum. Ali želim pa, da bi bila ta moja vera vanj še večja. Rad bi videl, če bi se naš predsednik poslužil eksekutivne sekire ob glavi vsakega vladnega uradnika, ki vlija opojne pijače."

"Karkoli je doslej storil predsednik Coolidge, je bilo lepo in izborno. Ali prijatelji narodne treznosti bi radi videli, da bi ne povedal krškarov vojno vsakemu vrču in steklenici v uradnem Washingtonu."

"Kakor menim, bi predsednik tudi to naredil, ali bojim se, da bi ne prišlo potem med mnogimi armadnimi in mornaričnimi oficirji ob Novem letu do splošnega imeljevanja in celo do razdora v kabinetu samem."

Ogromen deficit Avstrije.

Dunaj, 4. jan. — Avstrija, katero imenujejo voditelji Lige narodov, "edino svetlo točko v Evropi ob novem letu", izkazuje 234 milijard kren deficita za leto 1924.

Pošiljajte denar v Jugoslavijo po pošti!

Konvencija, ki je stopila dne 1. januarja in veljavo in po kateri je sedaj možno pošiljati denar iz Združenih držav v Jugoslavijo po pošti, je bila sklenjena s kraljevstvom Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor nam to sporoča poštni department iz Washingtona.

Po tej konvenciji izplačujejo denarne nakaznice, kupljene tukaj v dolarjih, naslovljenecem v Jugoslaviji v dinarjih po denarni ceni, ki je v veljavi v Beogradu tedaj, ko dosepe denarna nakaznica na določeno mesto.

Tako so pošiljatelji denarnih nakaznic lahko uverjeni, da dobe njihne denarne pošiljave njihni sorodniki in prijatelji zagotovo v roke. Odslej jim tudi ne bo treba tvegati denarja s tem, da bi prilagali svojim navadnim ali priporočenim pisemom papirne bankove.

Če bi se ne dalo dostaviti, oziroma izplačati poslanega denarja naslovljenec iz tega ali onega vzroka, potem dobi pošiljatelj poslano vsoto povrnjeno po preteku enega leta. Lahko pa se utegne tudi zgoditi, da mu bo izplačana še poprej, če tako naroči jugoslovanska vlada.

Ta konvencija, oziroma ta dogovor je zelo velike vrednosti za vse naše rojake in rojakinje, ki pošiljajo denar v Jugoslavijo. Doselej so se morali obračati na razne agature, ki so jim vsako odpoklicale precej drago zaračunale, ali pa dostavitev zelo zavlačevale. Nadalje je bilo tudi veliko denarja, poslanega v Jugoslavijo, ukradenega iz pisem, v katerih so ameriški rojaki pošiljali denarne bankove svojcem v Slovenijo. To sedaj lahko vse odpade. In želeli je, da se vsi naši rojaki odslej naprej poslužujejo za denarno pošiljanje izključno le ameriške pošte, ki je s tem naznanilom prevzela odgovornost za vsako denarno pošiljanje v Jugoslavijo.

PROSVETA

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J.
in čitateljev Prosvete.

Racine, Wis. — Ker so tu razmere radi dela ravnoteke kot drugod — da ni dela — ne bom o tem nič pisal.

Dobil sem priliko, da sem prečital časopis, ki izhaja v Chicago, in videl, kako je nevaren našemu narodu, posebno nevaren naši mladini. Sedaj je še ves napredek naših naprednih in podpornih organizacij v rokah ustanoviteljev, ki imajo toliko preudarnosti, da se ne dajo pohujšati od strani kakih parasitov. Brez skrbi smo se torej, da bi jo zapeljali na kako pot, ki jo osvetljujejo parasiti. Prišel bo pa čas, ko bodo naše moči odpovedale in bo treba založiti novih moči, katerih pa ne bomo dobili drugod kakor v prihajajoči napredni mladini.

V mnogih naselbinah sem že videl, da se za mladino nihče ne briga, češ, si bo že sama pomagala, ko bo odrasla. Toda kakor so otroci pončeni od staršev, tako se bodo potem ravnali, ker otrok raji posluša očeta in mater kot kateregakoli drugega človeka, ker ga je težko pripraviti, da bi ti zaspal, ako mu govoriš proti temu, kar so ga naučili starši.

Zato mislim, da bi bilo dobro, če bi se slovenske matere in očete malo bolj pobrigali za vzgojo svojih otrok v naprednem mišljenju, da se jim ne bo treba toliko boriti za pravico in resnico kakor so se morali starši. Dosti nam je bilo treba štrkovati, da smo spravili in s podporo obdržali tako pravično organizacijo kakor je naša SNPJ. Res je, da se jednota zelo zanima za napredek in pouk mladine, toda starši, priznati morate, da se otrok ne bo brigal za tako reči, dokler ne pride do spoznanja in dokler ga morajo starši živiti ter mu dajati šole, kjer se razvija otroška pamet, ki bo v bodoče vodila narod.

Zalosten je pogled v nekatere slovenske domove, in sicer tudi v nekatere cele naselbine, izvenmi par domov, kjer so naseljeni Slovenci, kako so navajeni otroci, da celo s svojimi starši nočejo ali ne morejo govoriti v svojem materinem jeziku. In kadar mati vpraša svojega otroka, pa ji odgovori v angleškem jeziku. Otroci sami niso tega krivi, nego starši, kateri jim nič ne ukazujejo kakor bi to starši, ki so naprednega mišljenja, ker oni že sami vedo, da bo odvisela naprednost bodoče generacije na tistih otroških, ki sedaj še hodijo v šole.

Se bolj hudo je pogledati, ker je skoraj povsod v večjih slovenskih naselbinah katoliška šola, v katero hodijo otroci staršev, ki se štejejo napredni in svobodni. Zato sem tudi jaz hodil v tako šolo v starem kraju — ker druge ni bilo — vem iz prepričanja, kaj se uče v teh šolah. Koliko je staršev, ki so prišli do prepričanja, da se v takih šolah niso naučili nič koristnega za dobrobit naroda, temveč so se učili samo za izkazovanje slepe pokornosti cesarjem in drugim vladarjem, od katerih so se rešili, ker so prišli v Ameriko. Tu so imeli priliko, da se vpogled v svobodno življenje, akoravno je tudi ta republika zelo zapovedujoča. Toda na mnogih rečeh in postavah pa ima slovek več prilikosti, da lahko deluje za svobodni napredek. Ali so vas v starem kraju kaj učili, kako bi moral slovek živeti, ako bi živel tako kot zahteva sloveska narava? Ali so vam katerikoli dali priliko, da bi se bili vi sami pomagali do osvoboditve izpod cesarskega jarma, da bi vam ne bilo treba hoditi v Ameriko, kjer morate delati v korist mogotcev? Ali niso streljali in obešali naših prednikov, ki so se mogoče le malo izrazili proti postavam, ki so bile take, da slovek ni mogel pošteno živeti?

Kakor zahtevajo prej imenovane šole, ki so pod vodstvom naših nasadnjaških farjev, so tudi tam učili, da morate pošteno živeti, toda imeli so vas toliko pod svojo roko, da niste mogli ganiti izpod farške tlake. Kdo je bil tisti, ki vas je učil zvestobo preavtilenju, od boga postavljenemu cesarju. Bili so tisti parasiti po šolah in cerkvah, ki so vas obenem učili, da morate pošteno živeti. Toda lepo vas prošim, kako bi bili mogli slovek v nekdanji Sloveniji pošteno živeti, da bi ne bil lačen, ker je moral dati cesarju, kar si je prisluzil od trdega dela. In kar ni vzel cesar, je pa dobil gospod fajnšmeker, da vam je odpuštil tistih par grehov, ker ste mogoče parkrat zakleli čez boga.

Ali niste zato prišli v Ameriko, da ste se rešili izpod jarma farjev? Pa ko ste prišli sem in morda zaslužili par dolarčkov več kakor tam in ste lahko boljše jedli, so se prišli tisti gospodje in vam povedali, da je to božja volja in ako se ne držite cerkve, da vas bo hudič vzel.

Žal, da je še toliko naših rojakov v Ameriki, ki verujejo v tako neumnost in da še svojim otrokom ne dajo prilike, da bi se naučili živeti v svobodnem duhu kakor se lahko učijo brez vsake ovire. Silite jih v šole, kjer jih uče po korščini do katoliške cerkve, da tudi vi nosite težko prisluženo dolarje farjem, katerih vem, da ne bo nobeden na starost siromašen ali lačen kakor boste mogoče vi in vaši otroci.

Zakaj podpirate take ljudi, ki bi lahko dali tisti denar v prid vašim otrokom, da bi jim ne bilo treba delati kakor ste morali vi, ker tu v Ameriki si lahko slovek pomaga do boljšega kruha kakor pa v starem kraju? Zatoj starši, ki ste se prepričali, kaj je vera in kako se vam je godilo v Avstriji radi vere, zakaj ne daste svojim otrokom tistega znanja, ker edino na ta način se bo mogel slovenski narod otresti tistih parasitov, ki so prišli sem s vami, da vas še tukaj mozejo za tiste krajarje, kolikor si jih prisluzite. Oni ne dajo vaši mladini takega pouka, kakoršnega bi morali dati otrokom, da si potem sami pomagajo do boljšega, ker jim je pot pokazana in lahko gredo po njih, ne da bi jih držal far, kakor drži vas.

Res je, da je mnogo napredno mislečih Slovencev v Ameriki, ki pošiljajo svoje otroke v take šole in še doma se prav nič ne pobrigajo, da bi izvedeli, kaj se otroci nauče v šoli, ker mislijo, da jih bo še gospod far spravil na tako pot. Motite se, dragi starši. Ako bo šlo tako naprej, bodo tisti otroci, ko bodo enkrat prišli do spoznanja doraščali kazali nazaj na svoje starše in jih zavidali, ker jim starši niso dali potrebnega pouka.

Zato apeliram na slovenske matere in očete, da ne zanemarjate vaših otrok v takih ostrih, kar sami verujete, da je pravično in resnično. Brigajte se malo bolj, da ne bodo tako zanemarjali svojega materne jezika, ker le na ta način je mogoče, da se obdrži napredek našega naroda. Ljudje v starem kraju se nimajo take prilike za izboljšanje svojih razmer, jim bodo tudi mi na ta način tudi v bodoče lahko pomagali. Ali največ je treba, da se obdrži napredek naših organizacij tu, ker sedaj na vse moči poiskujemo napraviti razdor v naprednih jednotah, od katerih oni nimajo ničakega dobička. Ako slovek zasleduje njih samostojno propagando v časopisih, kateri se ponajajo s tem, da podpirajo slovenske delavce v Ameriki, toda v resnici podpirajo kapitalizem, ker imajo mogotevi več denarja kot delavec, tedaj žele videti vas njih nevarno taktiko. Samo to jim še manjka, da nimajo vlade v svojih rokah in ne morejo zapovedovati. Ali ob volitvah se vedno lahko vidi, kam pes taceo moli, kadar so postavljeni kandidati. Vedno bodo propagirali za tistega, ki ima več denarja, toda ne za takega, ki bi bil bi za delavca dober. Vedo tudi, da je socialist hudo nevaren cerkvi ter njihovim šepom.

Se enkrat torej apeliram na slovenske matere, da dajo svojim otrokom resnico, kar bodo stotokrat plačali, ko bodo odrasli. Živel slovenski narod! — Jolko Radelj ml.

Auburn, Ill. — Prišla nam je v roke št. 303, v kateri je bil dopis iz Virdena, Ill., od rojaka Johna Pogačnika. On nas je napadel kot linčarje in drugo nam očito, da smo več v Kaliforniji kot v Auburnu. To je lahko mogoče, a uma še nismo izgubili, da bi se ne zavedali, kaj je za napredek organizacije U. M. W. of A., najsiho kjerkoli in taki smo tudi na društvenem polju.

Mi nismo taki kot se je on izrazil v Auburnu — da U. M. W. of A. ni za drugega kot za izkoriščanje premogarjev — da bi tako sodili tudi mi. Po našem mnenju je tak izraz čez organizacijo nazadnjaški.

Ko bo zopet napočila stavka pa se bodo tisti najemniški operaterji zopet vrnili v Kansas in na jeli premogovnik. Če se dopisovalec z njimi strinja, se jim bo lahko pridružil. Ali se mogoče strinja z njimi? Morda pa tudi ni v tem na jasnem ter nima zadostnih informacij o položaju iz Kansasa v zadevi generalne stavke. Kot se je dopisovalec izrazil, je pretečna večina nasprotna v slučaju, kot ga je opisal v dopisu, kar pa ni resnica. Ako je resnica, da je John Pavline (Kaferega ni zapisal s imenom) nedolžen v tem slučaju, zakaj pa se sam ne opere obdolžitve, da je stavkoval v zadnji generalni stavki v državi Kansas, da si mora najemati zagovornika v Virdenu, Ill. Ni se treba skrivati pred javnostjo, čeprav nas dopisovalec v zadnjem dopisu obrekuje kot linčarje.

Če bi bila resnica, da smo Slovenci v Auburnu linčarji, zakaj se ne obrne na sodnijo proti dotičnemu, ki mu je pretil s linčanjem. Resnica pri vsem tem je samo to, da smo imenovanega opozorili, naj da v Prosveto, še ni resnica, kar se o njem govori, da je bil operater kot delavec v generalni stavki. Ali on je rajši šel od tu. Zakaj?

Dopisovalec pravi, da bo prihodnji primoran priobčiti imena. Ne sramujemo se naših imen, kajti takega mnenja smo večina vsi. — Karl Divjak.

Zarota proti unijskim rudarjem.

(Leland Olds za Fed. Press.)

Kot posledica znatnega znižanja mezd na neunijskih premogovnih poljih se nam tedaj v večji luči pokazuje velika zarota za ustvarjenje razmer odprte delavnice po vseh poljih bitumenskoga premoga. Previdajoči premogarski mogotevi, ki imajo kontrolo na unijskih kakor neunijskih poljih in uravnavajo produkcijo, se pripravljajo, da bodo prišli pred organizirane rudarje s alternativo: ali bodo opustili organizacijo ali prenehati s delom.

Neunijski premogarji Zgornje Virginije in Kentuckije so bili pripravljeni pristati na 30 do 25 odstotkov znižane mezd, s grožnjo, da bodo morali na cesto, ako ne sprejmejo znižanja. In sedaj so se isti interesi spravili nad organizirane rudarje. Povprečno so prekinili produkcijo za 40 odstotkov, pod pretvezo kot navadno, da nimajo trga.

Priprave za bitko, ki se bo vršila prihodnje pomlad, ko bo potekla pogodba s unijskimi rudarji na polju mehkega premoga se vršijo na neunijskem polju. Mogotevi se bodo poslužili neunijskih rudarjev za izigranje rudarske organizacije. Čeprav je premogovniška industrija še celo preobsežna in nadkriljuje potrebe, mogotevi splošno odpirajo neunijske rudnike. V poročilu državnega inspektorja kentuckijskih rudnikov je razvidno, da je 8.000 več rudarjev na plačilni listi tekom pretečenega leta. Produkciranje premoga se je povečalo na 10.000.000 ton nad produkcijo leta 1922. Zelenice si jemljejo od tam približno 50.000.000 ton premoga.

Operatorji neunijskih rudnikov so vaselega area, kajti prihodnjih šest mesecev se jim obetajo čnevi velikih uspehov, kakor poroča washingtonski poročevalec "Coal Age". On piše: "Čelo otvoritev neunijskih rudnikov, ki so bili prišli med vojno in potem zaprti, ne škoduje obratovanju za obrat neunijskih rudarjev. Pri vsem tem pa so pri unijskih rudnikih rudarji prisiljeni na zastoj. Zvezane so jim roke in noče radi pogodbe s unijo."

Zniževanje plaš neunijskim premogarjem v Zgornji Virginiji je prišlo že s prvim oktobrom ravno kar preteklega leta. Tako poroča Black Diamond družba, s p. djetniki pojasnili rudarjem, da ne morejo dalje obratovati rudnikov pri plačevanju istih mezd. V mnogih slučajih so neorganizirani rudarji tudi pristali in delajo dalje po znižanih mezd.

Zniževanje mezd za 20 odstotkov ali na lesivico, ki je veljavna leta 1917 se je prav hitro razširjevalo po rudnikih Kentuckije od novembra dalje. Operatorji so namenjali, da so rudarji dosti rajši pristali na znižanje plaš, kot pa bi bili ostali brez dela. Poročilo iz Alabame pove, da so podjetniki Woodward Iron družbe znižali rudarske mezd po raznih rudnikih.

Mezdo so znižali po neunijskih rudnikih, da bodo premog iz njih lažje prodajali nižje, to je, da bodo bojkotali s stavkovalskim premogom produkte iz Indiane in Illinois, kjer so rudarji 100 odstotno organizirani. To so tudi že izvršili in deloma isti podjetniki so tudi že porazili v Indiani 60 in v Illinoisu 71 rudnikov. Drugi rudniki po teh državah pa obratujejo samo po dva dni na teden. Najzadnejša poročila zvezne pre-

mogovne komisije pokazuje, da je obrat v Illinoisu 40 odstoten, v Indiani pa 42%.

Veš rudniki se prenehajo na nedoločen čas že tekom zadnjih šest mesecev. Tako je sedaj po poročilih proizvajalcev v Illinoisu 4.000.000 ton premoga, dočim pa je v normalnem času od 8.000.000 do 10.000.000. Vsekakor se podjetniki pripravljajo na vseh koncih, da bodo v prihodnjem sporu nemoteno lahko nastopili proti organiziranim rudarjem.

Nevarnost zadušenja v garažah.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Departament za notranje stvari svari motoriste, da je v zimski dobi nevarnost pustiti, da se avtomobilski stroji vrtili v zaprti garaži. Rudniški urad in drugi poklicni faktorji se večkrat opozorili, da plin, ki nastane valed zgornja gorazolina v motorjih, je jako strupen; to je prav isti plin, ki na pr. nastane po eksploziji v premogovnikih — namreč ogljikovik (carbon monoxide). Vzile tem svarilom, časopisi stalno poročajo o slučajih zadušenja v garažah, ko se radi mralega vremena zaprejo vsa okna in vrata.

Strupenost tega plina je razvidna iz dejstva, da že štiri desetinke od enega odstotka — t. j. štiri deli v tisočih delih zraka — zadostujejo, da ubijejo povprečnega človeka tekom ene ure, in večja razmerna količina zaduši še hitreje. Poskusi, napravljeni s avtomobilski v pittekarji poskuševalnici rudniškega urada, so dokazali da se v plinih, ki jih avtomobilski stroji izločujejo, nahaja od 2.4 do 9.5 odstotkov ogljikovika in da raditega zrak v zaprti garaži doseže nevarno točko že v par minutah.

Avtomobilisti imajo v mrzlih dnevih navado, da zavrtijo svoj stroj še pet ali deset minut, predno se odpeljejo iz garaže, v svrhu da se olje in voda ogreje. To je jako nevarna navada in pogosti so slučaji, ko so našli vozniška mrtvega ob krmilnem kolesu. Ako se hoče ogreti stroj, naj se odpre vsaj okna in vrata garaže ali — kar je še boljše — naj se odvozi avtomobil pod milo nebo, kjer se strupeni plini iz izpuha (exhaust) takoj raspišjo v zrak.

Proti ponarejalcem živeža.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Krivo označevanje, ponarejanje in druga prevaranja obilnostva, kar se tiče živeža, tvorijo ogromen problem za poljedelski departament Združenih držav. Njegovemu kemičnemu uradu (Bureau of Chemistry) je poverjena naloga uveljavljanja zakona o živežu in drogah (food and drugs act). Leta 1923 je ta urad odredil 1.450 obtožb in zaplemb proti raznim tvrdkam. Največ slučajev prekršitve zakona se je tikalo oljnih produktov; tik za njimi sledi maslo.

Že dolga leta obrača ta urad svojo pažnjo na meddržavno trgovino s maslom in postal je v mnogih slučajih, kjer so našli, da je maslo imelo preveč mokrote, premalo masti ali da je bila teža manjša, kot označena. V zadnjem zasedanju je kongres določil, da mora maslo vsebovati najmanj 80 odstotkov masti; ta dodatni zakon je jako olajšal postopanje proti pokvarjevalcem masla. Tekom leta so zaplenili 64 zalog nezadostnega masla in kasneje postopali v 117 slučajih.

Neki nenavadni dogodilja je bilo odkritje, da je neka tvrdka v Jersey Cityju ponarejala maslo s kakaovim oljem in drugimi nezemskimi masli. Tako so zaplenili vso zalogo, na kar je tovarna zaprla svoje duri.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Mansfield, Ohio. — Društvo "Jolietka zavednost," št. 115 v Jolietu je bilo ustanovljeno dne 12. septembra 1923. — Pozdravi!

Popravljen. — Pri dopisu iz Hacketta z dne 24. decembra se je urinila pomota. Podpis bi se moral glasil Louis Lajevic in ne Louis Jalovec.

Brez znanja angleškega jezika ne pride nikamor. Spopetni si to znanje, ako ga še nimate. Narodi si "Slovensko-angleško slovarico", katere je izdala in ima na prodaj Književna matiča S. N. P. J.

glasovne komisije pokazuje, da je obrat v Illinoisu 40 odstoten, v Indiani pa 42%.

Veš rudniki se prenehajo na nedoločen čas že tekom zadnjih šest mesecev. Tako je sedaj po poročilih proizvajalcev v Illinoisu 4.000.000 ton premoga, dočim pa je v normalnem času od 8.000.000 do 10.000.000. Vsekakor se podjetniki pripravljajo na vseh koncih, da bodo v prihodnjem sporu nemoteno lahko nastopili proti organiziranim rudarjem.

Nevarnost zadušenja v garažah.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Departament za notranje stvari svari motoriste, da je v zimski dobi nevarnost pustiti, da se avtomobilski stroji vrtili v zaprti garaži. Rudniški urad in drugi poklicni faktorji se večkrat opozorili, da plin, ki nastane valed zgornja gorazolina v motorjih, je jako strupen; to je prav isti plin, ki na pr. nastane po eksploziji v premogovnikih — namreč ogljikovik (carbon monoxide). Vzile tem svarilom, časopisi stalno poročajo o slučajih zadušenja v garažah, ko se radi mralega vremena zaprejo vsa okna in vrata.

Strupenost tega plina je razvidna iz dejstva, da že štiri desetinke od enega odstotka — t. j. štiri deli v tisočih delih zraka — zadostujejo, da ubijejo povprečnega človeka tekom ene ure, in večja razmerna količina zaduši še hitreje. Poskusi, napravljeni s avtomobilski v pittekarji poskuševalnici rudniškega urada, so dokazali da se v plinih, ki jih avtomobilski stroji izločujejo, nahaja od 2.4 do 9.5 odstotkov ogljikovika in da raditega zrak v zaprti garaži doseže nevarno točko že v par minutah.

Avtomobilisti imajo v mrzlih dnevih navado, da zavrtijo svoj stroj še pet ali deset minut, predno se odpeljejo iz garaže, v svrhu da se olje in voda ogreje. To je jako nevarna navada in pogosti so slučaji, ko so našli vozniška mrtvega ob krmilnem kolesu. Ako se hoče ogreti stroj, naj se odpre vsaj okna in vrata garaže ali — kar je še boljše — naj se odvozi avtomobil pod milo nebo, kjer se strupeni plini iz izpuha (exhaust) takoj raspišjo v zrak.

Proti ponarejalcem živeža.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Krivo označevanje, ponarejanje in druga prevaranja obilnostva, kar se tiče živeža, tvorijo ogromen problem za poljedelski departament Združenih držav. Njegovemu kemičnemu uradu (Bureau of Chemistry) je poverjena naloga uveljavljanja zakona o živežu in drogah (food and drugs act). Leta 1923 je ta urad odredil 1.450 obtožb in zaplemb proti raznim tvrdkam. Največ slučajev prekršitve zakona se je tikalo oljnih produktov; tik za njimi sledi maslo.

Že dolga leta obrača ta urad svojo pažnjo na meddržavno trgovino s maslom in postal je v mnogih slučajih, kjer so našli, da je maslo imelo preveč mokrote, premalo masti ali da je bila teža manjša, kot označena. V zadnjem zasedanju je kongres določil, da mora maslo vsebovati najmanj 80 odstotkov masti; ta dodatni zakon je jako olajšal postopanje proti pokvarjevalcem masla. Tekom leta so zaplenili 64 zalog nezadostnega masla in kasneje postopali v 117 slučajih.

Neki nenavadni dogodilja je bilo odkritje, da je neka tvrdka v Jersey Cityju ponarejala maslo s kakaovim oljem in drugimi nezemskimi masli. Tako so zaplenili vso zalogo, na kar je tovarna zaprla svoje duri.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Mansfield, Ohio. — Društvo "Jolietka zavednost," št. 115 v Jolietu je bilo ustanovljeno dne 12. septembra 1923. — Pozdravi!

Popravljen. — Pri dopisu iz Hacketta z dne 24. decembra se je urinila pomota. Podpis bi se moral glasil Louis Lajevic in ne Louis Jalovec.

Brez znanja angleškega jezika ne pride nikamor. Spopetni si to znanje, ako ga še nimate. Narodi si "Slovensko-angleško slovarico", katere je izdala in ima na prodaj Književna matiča S. N. P. J.

glasovne komisije pokazuje, da je obrat v Illinoisu 40 odstoten, v Indiani pa 42%.

Veš rudniki se prenehajo na nedoločen čas že tekom zadnjih šest mesecev. Tako je sedaj po poročilih proizvajalcev v Illinoisu 4.000.000 ton premoga, dočim pa je v normalnem času od 8.000.000 do 10.000.000. Vsekakor se podjetniki pripravljajo na vseh koncih, da bodo v prihodnjem sporu nemoteno lahko nastopili proti organiziranim rudarjem.

Nevarnost zadušenja v garažah.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Departament za notranje stvari svari motoriste, da je v zimski dobi nevarnost pustiti, da se avtomobilski stroji vrtili v zaprti garaži. Rudniški urad in drugi poklicni faktorji se večkrat opozorili, da plin, ki nastane valed zgornja gorazolina v motorjih, je jako strupen; to je prav isti plin, ki na pr. nastane po eksploziji v premogovnikih — namreč ogljikovik (carbon monoxide). Vzile tem svarilom, časopisi stalno poročajo o slučajih zadušenja v garažah, ko se radi mralega vremena zaprejo vsa okna in vrata.

Strupenost tega plina je razvidna iz dejstva, da že štiri desetinke od enega odstotka — t. j. štiri deli v tisočih delih zraka — zadostujejo, da ubijejo povprečnega človeka tekom ene ure, in večja razmerna količina zaduši še hitreje. Poskusi, napravljeni s avtomobilski v pittekarji poskuševalnici rudniškega urada, so dokazali da se v plinih, ki jih avtomobilski stroji izločujejo, nahaja od 2.4 do 9.5 odstotkov ogljikovika in da raditega zrak v zaprti garaži doseže nevarno točko že v par minutah.

Avtomobilisti imajo v mrzlih dnevih navado, da zavrtijo svoj stroj še pet ali deset minut, predno se odpeljejo iz garaže, v svrhu da se olje in voda ogreje. To je jako nevarna navada in pogosti so slučaji, ko so našli vozniška mrtvega ob krmilnem kolesu. Ako se hoče ogreti stroj, naj se odpre vsaj okna in vrata garaže ali — kar je še boljše — naj se odvozi avtomobil pod milo nebo, kjer se strupeni plini iz izpuha (exhaust) takoj raspišjo v zrak.

Proti ponarejalcem živeža.

New York. (Jugoslovanski oddelek F. L. I. S.) — Krivo označevanje, ponarejanje in druga prevaranja obilnostva, kar se tiče živeža, tvorijo ogromen problem za poljedelski departament Združenih držav. Njegovemu kemičnemu uradu (Bureau of Chemistry) je poverjena naloga uveljavljanja zakona o živežu in drogah (food and drugs act). Leta 1923 je ta urad odredil 1.450 obtožb in zaplemb proti raznim tvrdkam. Največ slučajev prekršitve zakona se je tikalo oljnih produktov; tik za njimi sledi maslo.

ALI SO PREISKAVE NEPRIJETNA REČ?

Razni kongresniki in senatorji zahtevajo, da se preiščejo gotove stvari kot na pr., zakaj se ne prizna Rusija, od kje prihaja propaganda za znižanje davkov na visoke dohodke in proti vojaški nagradi. Preišče naj se tudi Woodova administracija na Filipinskem otočju in preiskava naj se raztegne tudi na njegovega sina, ki je hitro obogatel. Kongresnik Tinkham iz Massachusetts želi, da se preiščeta Protisalsunska liga in Društvo proti prohibiciji. Neki drugi kongresnik želi preiskavo glede obilnih zalog opojne pijače, ki se nahajajo v domovih diplomatov. Poleg teh preiskav je še cela vrsta drugih.

Listi, ki so naklonjeni administraciji, izjavljajo, da so te preiskave plod zarote, ki postoji med demokrati in upornimi republikanci. Po njih mnenju imajo te preiskave namen oblatiti administracijo.

Čudno je, da administraciji naklonjeni listi prihajajo do takega zaključka.

Ako so stvari šle svojo naravno pot in je bila korupcija takoj odstranjena, kjer se je pokazala, tedaj zdrav človeški razum ne more zapopasti, na kakšen način bi take preiskave oblatile administracijo. Kdor ima čisto vest, pozdravlja preiskavo, ker je prepričan, da bo preiskava utihnila obrekljive jezike.

Med ljudstvom se marsikaj sliši vprav o stvareh, o katerih zahtevajo kongresniki in senatorji preiskavo. In zagadatelj je dobro, da se vrše preiskave in se dožene resnica.

Preiskave niso neprijetna reč. Kdor ima čisto vest in se o njem trosijo različne vesti, še pozdravi preiskavo, ker je prepričan, da bo preiskava postavila njegove nasprotnike na laž.

Kdor pa misli, da bodo preiskave izboljšale razmere, v katerih živimo, je pa v zmoti. Preteklost nam pove, da je bila odkrita korupcija že sto in stokrat v javnem življenju. Za nekaj časa so korupcionisti izginili iz javnega življenja, a kljub temu so pridno rogovili proti onim, ki so odkrili korupcijo. Ob prvi ugodni priliki so se pa korupcionisti pojavili v drugem kraju zopet v javnem življenju.

Razmere se ne izboljšujejo s preiskavami. Kdor hoče izboljšati razmere, mora spremeniti sistem, ki povzroča take razmere, da se iz njih rodi korupcija.

V ameriški politiki je v navadi, da kdor zmaga, tistemu gre plen. Kadar nastopi nova mestna, okrajna, državna ali federalna administracija, tedaj pridejo na najvažnejša mesta kot predstojniki uradov možje, ki pripadajo k stranki, katere je zmagala pri volitvah. Ta navada se je uveljavila, ko je Andrew Jackson postal predsednik Združenih držav proti njegovi vlogi in na zahtevo njegove stranke. Ostala je do danes. Predstojniki raznih uradov se zavedajo, ako njih stranka ne zmaga pri prihodnjih volitvah, tedaj izgube službo, ker jih bodo nadomestili političarji iz nasprotne stranke, ki je izšla smagovalna iz volilnega boja. Ako bi bili ti prestojniki važnih uradov stalno nastavljeni uradniki, ki so zlezli na to mesto brez vsake politične protekcije in zaradi njih znanja in zmožnosti, tedaj bi gledali na to, da v njihovem uradu vlada vzoren red in da se v njem ne zaredi korupcija.

Na pr. ako se potrebuje vrhovni gozdar se ne gleda nato, ako je dotični študiral gozdarstvo in je strokovnjak v njem, ampak glavno vprašanje je, ako je pristal stranke, ki je v sedlu. Pri nastavljanju odloči politično prepričanje in ne znanje in zmožnosti. In to je škodljivo!

Nastavljenim uradnikom bi morala biti popolnoma garantirana svoboda njih političnega prepričanja. Kaj takega bi se sploh ne smelo zgoditi, kot v Minneapolisu, kjer je bil odpuščen poštni uradnik, ki je pripadal k centralnemu odboru delavskih strokovnih organizacij, ker je ta odbor sprejel resolucijo, ki je kritizirala predeednika. Tako ravnanje ne omejuje le svobode političnega prepričanja, ampak tudi povzroča, da marsikateri uradnik v nižji službi molči, akoravno vidi korupcijo. Boji se namreč, da bo odpuščen, ako odpre svoja usta in razkrinka korupcijo.

To pokazuje, ako se hoče odpraviti korupcija iz javnega življenja, tedaj se mora spremeniti sistem, ki ustvarja take razmere, da rode korupcijo. Preiskave pa ne bodo nikdar odpravile korupcije, pa magari če jih bomo imeli vsako leto toliko, da jih ne bomo mogli sešteti.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Delavska banka v San Franciscu.
San Franciscu, Cal. — Litararska banka je začela agitirati za ustanovitve delavske banke v San Franciscu. Centralni delavski svet je odobril agitacijo in imenoval odbor, ki naj zasleduje poslovanje delavskih bank v drugih mestih. Edina delavska banka v Kaliforniji do danes je v San Bernardinu.

Nov odbor W. F.
Chicago, Ill. — Nov centralni izvršilni odbor Workers party, ki je bil izvoljen na tretji letni konvenciji, vršedi se ob praznikih, sestoji iz sledečih članov: William Z. Foster, C. E. Ruthenberg, J. Louis Engdahl, Ben Gitlow, John Pepper, Earl R. Browder, Fahle Burman, William F. Dunne, Alexander Bittelman, James P. Cannon, Ludwig Lore in Jay Lovestone.

Pokojnina za ognjegase.
Milwaukee, Wis. — Socialistična administracija v Milwaukeeju je uskonila v mestnem svetu pokojninski sistem za ognjegase. Taak sistem za pokojnino je bil prejet pred dvema letoma.

Skebje so dobili mojstersko plačilo.
Vancouver, B. C. — Stavkokasni, ki so pomogli razbiti stavko tukajšnjih pristaniščnih delavcev zadnje jesen, so zdaj dobili plačilo, kakršno navadno čaka vse skebje. Parobrodne družbe so jih postavile na čisto s kratko opombo: "Ne rabimo vas več". Z drugimi besedami se to pravi: "Za razbitje stavke ste bili dobri, ali za pravo delo v pristanišču pa rabimo prave delavce".

Brezdelje med 'beloovratniškimi' delavci.
San Franciscu, Cal. — Kakšno brezdelje vlada med takorvanimi delavci z belimi ovratniki, dokazuje sledeči slučaj: Neka oljna družba je naznanila v listih, da potrebuje enega samega prodajalca. Na označeni dan je prišlo veliko prosilcev v pisarno družbe, da je bilo treba najeti policaja, ki je držal prosilce v vrsti, posebni uradnik je pa čital nebrojne poudbe, ki so prišle po pošti.

DAVEK NA 'PRIBLIŽNO' PIVO.
Chicago, Ill. — Vse tiste kavarne, ki točijo poleg kave še 'približno' pivo in druge lahke pijače, bodo morale plačevati po \$100 na leto. Tako so sklenili mestni očetje v Chicagu. Amendment je predložil občinski svetnik Joseph O. Kostner.

Glasovanje o mestni odredbi, po kateri bo treba raspeševalcem premoga plačevati po \$50 na leto, je bilo odloženo na dan 24. januarja.

Mestni očetje bi zelo pametno ukrenili, če bi obdavčili vse cerkve, koder točijo duhovni cerkveno vino. Saj delajo vendar s tistim točenjem mastno kupčijo.

KONGRES SE JE VARNIL S POČITNIC.
Washington, D. C. — Kongres se je vrnil na delo s božičnih počitnic v četrtek, da se loti svojega dela.

Ko bodo organizirani odseki v obeh hišah, potem bo za republikanske voditelje odprta pot, da spravijo pod streho vse, kar je priporočil predsednik Coolidge v svoji prvi letni poslanici do skupnega kongresa.

Pokupčevali bodo dokončati delo, preden se snide narodna republikanska konvencija v mesecu juniju.

V senatu še niso organizirani vsi odseki. Odsek za meddržavno trgovino še sedaj nima načelnika. Tezadevno glasovanje se je pričelo v četrtek.

"Dixmude" je v plamenu padel v morje.

Pariz, 4. jan. — Usoda francoskega bojnega zrakoplova "Dixmude" se polagoma domaga. Uradno mnenje je, da je srečna ladja eksplodirala med viharjem v noči 21. decembra in v plamenu padla v morje nedaleč od Capo San Marco. Motivo je nedvomno niklo smrt deloma v eksploziji in deloma je utonilo.

Torpedovca Spahi, ki s drugimi ladjami vred išče ostanke zrakoplova po Sredozemskem morju, je našla v bližini Cape San Marco prazen gazolinški tank, ki je bil na zrakoplovu, in več kosov oprejenega in deloma zgorelega gradnja.

Niram Johnson vzel predsednika Coolidgega na muho.

Senator iz Californije je odprl v četrtek svojo politično kampanjo, v kateri se poteguje za predsedniško nominacijo.

IZPODEVAL JE PREDSEDNIKOVO POLITIKO GLEDE DAVKA, BONUSA IN MEDNARODNEGA SODIŠČA.
Cleveland, O. — Z govorom, v katerem je napadel Coolidgeovo administracijo ter se jezil nad republikanskim narodnim odsekom, interes in posamezniki, ki podpirajo Coolidge v njegovi politiki, je senator Hiram Johnson odprl v četrtek svojo kampanjo za republikansko predsedniško nominacijo.

Shodu je predsedoval državni senator George H. Bender, in senatorja Hiram Johnsona je predstavil poslušalcem in zborovalcem John D. Fackler.

V popolnem nasprotju z vsemi glavnimi političnimi smermi, ki jih je pedal predsednik Coolidge v svoji letni poslanici pred skupnim kongresom meseca decembra, je senator Johnson dejal, da je voliti republikanem volilec med njim in 'predsednikom Coolidge' na predsedniških primarnih volitvah na podlagi teh nasprotujočih si nazorov.

Stališče senatorja Johnsona napram sedanjim političnim vprašanjem je, kakor razvidno iz njegovega clevelandkega govora, naslednja:

DAVKI — Znižanje davkov na male dohodke bi moralo biti uvedeno tako, kakor ga je priporočil finančni tajnik Mellon, ali znižanje davka na velike dohodke mora biti mnogo manjše, kakor pa je predlagano v Mellonovem davčnem načrtu.

BONUS — Vojaški svetovne vojne bi naj dobili primerne odškodnine, kakor so jo veletrgovci in podjetniki v znesku po tri milijarde iz vojnihih pogodb, in izdatki za vojaški bonus bi naj prihajali iz manjšega znižanja davka na velike dohodke.

POLJEDELSTVO — Kmetje morajo dobiti nižjo vzemino za svoje pridelke in vladno pomoč, namesto da si naj pomagajo sami, kakor je bilo to rečeno v še pred nedavni predsedniški poslanici.

MENIKA — To, da prodaja Coolidgeve administracije orožje predsedniku Obregonu, je nemoralno, še ne nepostavno, in ustvarja pospeševanje vojne v Mehiki od strani tistih, ki pravijo, če, da si iskreno žele zatreti vojno zavezo.

SVETOVNO SODIŠČE — Trajni dvor mednarodne pravčnosti je nibevo sredstvo za poravnavanje mednarodnih sporov, kakor je to priznalo tudi v Coolidgevi poslanici, in gibanje za ameriško pridružitve je le pretveza, pod katero bi nas radi spravili nekateri ljudje v ligo narodov pri sadnjih vratih.

DVA MORA POBEGLILA IZ DUNNINSKE MORIŠNICE.
Chicago, Ill. — Roy Henriksen in Charles Carpenter, ki sta bila v duninski morišnici, sta pobegnila iz svoje celice skozi okno. Henriksena so pozneje vjeli, ali Carpenter je še vedno na prostem.

V sredo so pokopali osem žrtiev, ki jih je zahteval požar sadnji teden. Pokopali so jih na pokopališču Mount Carmel. Razen enega so se vrnili vsi umobolni, ki so pobegnili ob priliki sadnjega požara.

Venizelos sahteva poblebiti glede grške republike.
Atene, 4. jan. — Venizelos, stari grški politični voditelj, ki je bil včeraj po kraljevsko sprejet, ko se je po treh letih vrnil v Atene — sprejeli so ga s strelji iz topov, godbumi in paradami — je izjavil v intervjuju, da je najbolje, če grško ljudstvo samo odloči s poblebitom, dali hoče imeti republiko ali še nadalje monarhijo. Ako se volilci izrečejo za monarhijo, tedaj bo on predlagal, da skupščina ponudi prestol angleškemu vojvodi Connaughtu ali kateremu belgijskemu ali rumunskemu princu.

Venizelos je danes konferiral z voditelji političnih strank o organiziranju nove vlade. Dva največja problema nove vlade sta vprašanje republike in skrb za 1,300,000 beguncev iz Male Azije in Vzhodne Tracije, ki se nahajajo v največji bedi.

Čevljarska industrija v Združenih državah.

New York. (Jugoslavanski oddelek F. L. I. S. — Tovarne za čevlje najdemo povsod v Združenih državah, ali središče te industrije se nahaja v novoangleških državah. Že od začetka čevljarske tovarniške obrti je vzhod, zlasti država Massachusetts, prevladoval v proizvodnji čevljev.

Glasom zadnjega industrijalnega štetja od 1. 1919 je bilo v Združenih državah 1,449 tovarn za izdelovanje usnjenih čevljev, ki so proizvajale preko 330 milijonov parov vsakovrstnih čevljev na leto v vrednosti od preko 1,100 milijonov dolarjev. Industrija je tedaj zaposlovala čez 210,000 delavcev.

Države Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Connecticut in Rhode Island so prispevale nekaj čez polovico od celokupne vrednosti produkcije. Središča za čevljarsko industrijo so zlasti sledeča mesta, ki jih navajamo v postopnem redu po številu tovarov: New York (kjer je 250 tovarov), Haverhill (Mass.), Chicago, St. Louis, Milwaukee, Boston, Manchester (N. H.) in Auburn (Me.).

Ostale tovarne se nahajajo v raznih mestih v državah: California, Georgia, Indiana, Iowa, Kentucky, Louisiana, Maryland, Michigan, Minnesota, New Jersey, Tennessee, Virginia, Washington in West Virginia.

Povpraševanje občinstva po novitetah v čevljih in zboljšani način izdelovanja zgornjega usnja, ki ga strojarne spravljajo na trg v neskočni mnogoterosti, sta prispela k procvitu čevljarske industrije. Nikoli se ni izdelovalo toliko raznovrstnih čevljev v vseh mogočih slogih kot dandanes. Moški, ženske in otroci obuvajo fine čevlje raznih barv brez obzira na letni čas, in oblik je toliko, kolikor vzorcev je mogoče izdelovati.

Kože in krzna za strojenje in usnjanje za čevlje se večinoma uvažajo iz inozemstva, razun govedine. Da se vzadostuje potrebi, treba vendarla uvažati 45 odstot govejih kož, ki se tu ustrojujejo v usnje. Te goveje kože prihajajo večinoma iz Argentine, Urugvaja in Brazila. Skoraj vse kože in kožličje kože se uvažajo iz približno 70 raznih inozemskih držav, zlasti iz Kitajske, Indije, Južne Afrike, Brazilije, severnih dežel Južne Amerike in iz zapadno-indijskih otokov. Orvje kože se uvažajo večinoma iz Avstralije in Nove Zelandije. Iz Avstralije se uvažajo tudi kengurujeve kože in iz Indije in Jave bivolove kože.

SLIKE IZ NASELBIN.

Chisholm, Minn. — Z žalostnim sročim naznanjam sorodnikom, znancem in prijateljem, da nam je za vedno zaspal naš dragi sinček Frank Henrik Marn. Umri je dne 19. decembra 1923 ob pol osmih zvečer po kratki bolezni in po kratkem svojem življenju. Rojen je bil 5. julija 1920 v Chisholmu, Minn.

Lepo se zahvalim vsem tistim, ki so ga obiskali na mrtničnem odru in tudi vsem, ki ste položili cvetlice na njegovo kredo, namreč: Smolts, Cvar, Pucelj, Sobetz, Gornik, Vidovich, Švagelj, Krepe, Košmerl, Oberstar, Hodgen, Martinson, Lahr in Robetz. Hvala vsem za darovane cvetlice in za spremitev k zadnjemu počitku na pokopališče. Pogreb je bil katoliški.

Naj ti bo lahka ameriška zemlja, dragi sinček in bratec. Počivaj mirno. Za teboj kalujejo: Louis in Jennie Marn, oče in mati, Louis in Edie, brata, Jennie, Mimi in Frances, sestre.

Clinton, Ind. — Poročati moram, da za delom gre vedno bolj klaverno. Zakaž je tako, ne vem. Morda valed tega, ker imamo malo zimo, da se lahko na solnce gremo. Imeli so smo lepe praznike, toda po šepih je bila tema. Prišli so nas pogledat tudi iz drugih naselbin, o čemur bi lahko mnogo pisal, če bi ne bilo škoda črniti in papirja. Zato je boljše, da grem dalje — na važnoje.

Imeli smo več nesreč. Dne 21. decembra je ubilo dva premožarja, ki sta bila streljauca na Blanfordu, Ind. No. 1. Po rodu sta ponesrečena Hrvata.

Nekaj jih je bilo ponesrečenih z avtomobili. Sploh so avtomobilске nesreče tako pogoste, da če računamo, bomo nakliti kmalu skoraj več smrti valed av.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2857-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvršilni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Calabar, podpredsednik Andrew Vidrich R. F. D. Y. Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniških in oddelka Blas Novak, gl. blaginjski John Vogrich, uradni glasilca John Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:
John Underwood, predsednik, 407 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zelenka, Box 278, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terdel, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gortch, 414 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:
OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrose, Box 286, Moon, Kan. Pa.
ZAPADNO OKROŽJE: John Gortch, 14521 Popper Ave., Cleveland, O.
Anton Suler, Box 104, Green, Kans., za jugoslov. Mar. Box 106, Bush, Minn., za jugoslov. Mike Zegal, 9453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:
Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 36th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5517 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Zaraditveni odbor:
Predsednik: Frank Alot, 3124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Oves, 3039 W. 36th St., Chicago, Ill.
Joe Stih, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.
POZOR! — Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posla gl. predsedništva so naslovni: Predsedništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniške tajnice S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvršilnega odbora in jednote volbe so naslovni: Tajništvo S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNISKIMI POSLI so pošiljajo na naslov: Blaginjsko S. N. P. J., 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse peticije glede poslovanja v gl. izvršilnem odboru so naj pošiljate Frank Zalta, predsednik nadzornega odbora, čigar naslov je spredaj.

Vsi prisilni na gl. porotni odsek so naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. May St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglašajo, naročajo in sploh vse kar je v zvezi s glasilcem jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

tombofskih nesreč kakor navadnih.

— Prohibicijonisti vsekakor dobro napredujejo. Vedno hodijo okoli in tudi naletijo na posodo do 500 galonov, toda kršilec ne morejo dobiti, ker je vedno prazno stanovanje. Vsaki večer čitamo, da so bili tu ali tam detekti. Včasih pa imajo kajpada tudi smolo.

— Želel bi, da bi se pri nas rojaki malo bolj brigali za izboljšanje razmer in za napredek. Vseko zadnje nedeljo v mesecu imamo sejo socialističnega kluba, pa kaj, kaj je le malo, ki vedno prihajamo na sejo. Ali če vprašam koga, zakaj bi ne šel na sejo, ima vedno izgovore. Nekateri pravijo, da so že bili, pa ne gredo več, drugi pa se izgovarjajo, da so "taki" pri klubu, radi katerih ne gredo na sejo. — Pri nas so svobodni sestanki in vsak ima prosti vstop, da se sam lahko prepriča in čuje poročila.

Zato rojaki in somišljeniki, ne pozabite priti na naše seje, ki se vršijo vsako zadnje nedeljo v mesecu popoldne ob dveh pri Johnu Juvancu. — Anton Mravlje.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-23) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen, valed napadnega nasle-va, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo na pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je za leto \$6.50, pol leta \$3.25.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 10c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2857 S. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Ako želite

da bodo vaše denarne politične pravice prispale v domovino, zahtovajte od vašega bankirja, da vam izda ček na

JADRANSKO BANKO
Vaša nakazila se izvršujejo hitro, točno in brez vsakega odbitka potom naših podružnic in po pošti.

Naš ameriški oddelek je vsem našim (upolnjenam) BEZPLACNO na uslugo.

Za vse informacije obrnite se na:

CENTRALO JADRANSKO BANKO, AMERIKANSKI ODELEK LJUBLJANA JUGOSLAVIJA

Podružnice:
Beograd, Carica, Celje, Dubrovnik, Graz, Jaska, Jozepce, Koprivnica, Koroška, Ljubljana, Maribor, Metković, Mostar, Novi Sad, Ploče, Rijeka, Srebrenica, Zagreb.

AFILIRANI SVOBODI
Frank Schaefer State Bank
82 Cortlandt St., New York, N.Y.
Glavni korespondent za Južno Ameriko
Banco Yugoslava De Chile
Valparaiso, Punta Arenas, Antofagasta

Visoška kronika.

DR. IVAN TAVCAR.

(Dalje.)

In tako so jo izpraševali po mnogem, kar je bilo eno hudobnejše od drugega. Agata pa se ni premaknila na svojem sedežu. Njen obraz je ostal miren in bil je tako ljubeznjiv in mil, da se ga zbrana množica ni mogla nagledati. Prav nič ni povečala obličja, ali tudi obraza ni dvignila od zemlje. Kar je brez prenehanja ponavljala, je bilo: "Da ni res!"

"To je trdovratna groznica!" se je zajel Frueberger. "Je pač z Visokega, tam imajo trdovratne buke!"

"Imamo že pripomočke," se je zamejati črni sodnik ljubljanski, "bodete že videli, gospod pi. Frueberger, kako ji bo tekel jezik in da nam bo še vedno povedala, kakor bomo zahtevali!" Ta sopna oseba se je smejala, da se je čulo, kakor bi se oglašal vran s smrekovega vrha.

Ali Frueberger se ni dal miru in je vprašal obtoženo:

"Ali je bilo kaj nasledkov, ko sta se ljubila s peklenim bratcem, he?"

"Da ni res!" je vzdihnila in rdeča je postala, da se je smilila vsem in posebno stari Neži Bergantovi, ki je zarohela: Ti svinjski prašič ti!"

Ljudstvo se je zasmajalo, smejal se je tudi baron "Flektu" s svojimi asessorji, ker so privoščili grdo besedo staremu grešniku, ki ni mogel držati jezika.

Zadilana sva bila z Jurjem in izpovedala sva, kar je bilo resnice, čista resnica. Mene, ker se opazili, da sem zmeden, so kmalu poslali na leseno klop nazaj. Jurja so se bolj oprijeli, ker je bil nesposoben in se ni vedel pred sodniki, kakor je zapovedano. Posebno tista strigalica iz ljubljane ga ni hotela izpustiti iz svojih klešč in hotela je iz njega iztisniti to in ono.

Med drugim so ga vprašali, ali veruje, da so čarovnice na svetu. Pogumno je odgovoril, da ne veruje. Ko ga je črni vprašal, kako da ne, je bil kratak odgovor: "Ker še nikdar nobene videl nisem!"

Vprašal ga je dalje, ali jo je Jurij kdaj videl, da bi bila na pravih jahala nad domačo streho. Odgovoril je:

"Prav nikdar ne! Sicer pa lahko poskusimo. Pridite na Visoko, prespoštovani gospod, pa vam pripravim našega najboljšega prašiča in nanj sedite in v zraku boste jezdarili, kakor jezdarijo gospodje v ljubljanski jahalnici pred vicedomskimi vrati! Potem vam bom zanesljivo povedal, ali sem kaj opazil v zraku nad hišo, ali ne!"

Poslušalstvo je bilo s tem odgovorom prav zadovoljno. Smeh se je oglašal v ženskih vrstah, in predvsem Ana Renata ni prikrivala svojega veselja nad odgovorom, ki se meni ni videl spodoben in v vsakem oziru potreben.

Suhi gospod iz ljubljane se je kralo držal, ali pritožil se ni, ker je videl, da baronu "Flektetu" ni nevič, če se ljubljancem jezi. To je le še vprašal:

"Si kaj v šolo hodil?"

"Pri očeti jezuitih v Ljubljani," je odgovoril Jurij: "in še takrat so nam pripovedovali, da je učen jezuit spisal debelo knjigo, s katero je dokazal, da čarovnice sploh ni."

"Kaj — jezuit? Kdo je ta pater?" je kričal Frueberger. "Njegovo ime naj se zapiše, da ne odide zašlužen kazni!"

Prost Urh je pripomnil, da prevetli škof Joannes Franciscus vé o tem jezuitu. Imenoval je ime nekega nemškega grofa, ali to ime ni v spominu ostalo, zato ga tukaj ne morem zapisati.

"Grof — i!" Frueberger je kar v sé lezel. Nemški grof, pravite, gospod prost? No, potem je pa vse v redu, ničesar ne bomo zapisali!" — Kar umiral je od same ponižnosti, ker ta človek je kazal pogum samo na spodaj, na agoraj pa je bil vsledkar ponižna ovea!

Poklicali so Marksa Wulffinga, da bi izpovedal. Občutili smo, da bo njegova izpoved pomembna in da morda odločevala o življenju in smrti. Hodil je ob palici in kazal je, kakor bi ga še vedno noga bolela. Pred sodniki je po svoji navadi pokleknil in z roko tolkel po prsih. Gospodu glavarju je to dopadlo: bil je s prilo posebno priazen. Opominjal ga je, da naj vse pove in da se mu ni treba bati, ker ima sodišče še toliko moči, da vrame v svoje varstvo vsako pribo, če je izpovedala pravico in resnico.

In res se je Marks Wulffing na vse spomnil. Prav natančno je razložil, da neko noč, ko je imela sija in ko je ležal v ležvu, ni mogel zaspati, ker se mu je vse čes dodevalo, da v zraku nekaj bežilo, nekaj kruli. Vstal je in pri linu na evlilih pogledal proti jasnemu nebu. Kmalu je opazil tam gori štiri pike in da so te pike krulile. Potem so se spustile na visoko streho, potem so se ond kakor lastovke igrala med sabo, nakar so tri odjezdile, ena pa se je spustila na domačo dvoriko. Tam je skočila s praseti, ki je kar samo drle v svinjak. Njo je natančno spoznal: bila je prav gotovo Agata Schwarzkoblerica — še bi je ne bil spoznal na drugem, spoznal jo je zanesljivo na rumenih lasih. — Ko se je pri Debeljakovi preja razdirala, ga je udarila Agata z roko. Pri tem udarcu je kar čutil, kako se mu je zanesel oganj v levi nogi in sicer v meči. Od tistokrat mu je tihala v tej nogi živa šerjavica in pretrepla je muke, kakor bi mu kdo preobračal razbeljene šerjave okrog piki. Peko in žgalo ga je, otekala pa mu noga ni, kar se mu je videlo nekaj prav čudnega, ker je vendar nemogoče, da bi ne otekalo mazo, če se bolečina pase v njem. O vem tem ni pravil nikomur, ker bi mu morda ne bil hotel verjeti, da ga kaj boli, ko se nič počulo ni. Neko nedeljo v noči pa so bile bolečine pregozovite. Vstal je in z ostrim nočem sarezal globoko v mazo. In zarezal pa so se zavrili robat kremen, dve igli in dva bodala žebja, kar je še itak gospodom predložil. Kri ni posebno tekla, kar se mu je zopet delo čudno.

Ljubljanski asessor je vzeti roke male vre-

čelo in jemal iz nje košček za koščkom. Govoril je: "Tu je kremen, tu sta igli, tu sta žebja; vse je prepojeno s človeško krvjo, kar je gotovo dokaz, da je Marks Wulffing govoril resnico."

Uria Prekova mu ni pritrdila. Obrnila se je k Neži Bergantovi ter jo glasno vprašala:

"Neža, ali si še videla človeka, ki bi bil tako lagal, kot je lagal ta Jeremijev plašur?"

Točno je Urija odgovorila:

"Nikjer nikoli!"

Marka se ni dal ugnati. Sklonil se je, odvezal se na levi nogi nogavico, odkril mečo in pokazal svetlo brazgotino, rekoč: "Tu je bila rana."

Na sodnike je pogled na to rano močno vplival, zato so jo vprašali Agato, ali ima kaj pripomniti k Markovi izpovedi. Pa je le odgovorila, da ni res.

Zajezil se je suhi človek iz ljubljane: "Ko bo že na gradbi sedela, pa bo še govorila, da ni res!"

Glavar Mändl pa je spregovoril:

"Tako, s pričami smo pri kraju! Hitreje je šlo, nego sem mislil. Kaj pa sedaj?"

Zopet se je moral prvi oglašati stari Frueberger, ki je šilil v ospredje in se delal imenitnega, da se mi je studil kakor garjev pes, če skače v človeka.

"Da pride sedaj izpraševanje s trpinčenjem, je čisto gotovo, ker se drugače o pošteni sodbi govoriti ne bi moglo!" — tako je nergal ta Frueberger. — "Če se malo podvizamo in če naš pomočnik ta za nami," — tu se je starec ogledal po frajmanu — "svoje delo opravi, kakor se spodobi, še danes lahko vse končamo v božjem imenu."

"Malo slabotna se mi vidi," se je oglašil črni iz ljubljane, "mušnega izpraševanja bi ne mogla dolgo prenašati. Pritrjujem pa, da brez takega izpraševanja sodbe ni. Morda bi le kazalo, da prenesemo vse na jutri, da se grešnica čez noč nekoliko okrepči!"

Silno je bil nezadovoljen gospod Frueberger. "Kaj, da bi izgubili celo današnje popoldne? To ne gre! Čemu smo asessorji? Če še danes nečemo malo zakuriti pod obtoženko, da se ji razgreje udje, imamo vendar druge pripomočke, katerih se bomo morali poslužiti. Slučaj je res težak — kakor vselej, če tiči hudbi vmes. Naj se v božjem imenu preloži mušno izpraševanje na jutri, ali danes popoldne ne smemo ostati brez dela, ker smo vendar vestni sodniki! Če bi šlo po mojem, bi napravili kakšno poskušnjo, recimo s šivanko. Po mojem prepričanju ne bo šlo brez igle," je meketal kot hrupav oven. "Nadelprob, Nadelprob!" je zatulil parkrat ta ostudni starec in oči so se mu npele pod čelom.

"Kaj je to!" je vprašala Jozala, žena mlajšega Fruebergerja, ki je tihala med množico. Mi-hola Schwarffstrigka, slonečega tik nje ob ograji. Mihol Schwarffstrigkh je važno odgovoril:

"Stvar je ta, da jo slečejo, da ji vzamejo vso obleko — e, kaj ti bom pripovedoval, — da jo slečejo do gola. Ker ima vsak človek znamenja na svojem telesu, ji bodo zabadali v ta znamenja iglo, da vidijo, ali je kaj krvi v nji, ali ne."

Zenstvo je kar otrpnilo, in gotovo bi bilo prišlo do hrupa, da ni pričel govoriti gospod glavar. Le-ta je izrekel mnenje, da poskušnja z iglo ne sme biti na javen prostor in tudi ne gre, da bi otroke in mlajše ljudi puščali k takemu.

"Pojdimo na grad," je menil Frueberger, "tam bomo že dobili primeren prostor."

Morda bi se še prepirali, ker se mi je zdelo, da se je črni iz ljubljane že pripravil, nekaj vmes zarenčati, kar je vstal prost Urh Falenšč s svojega sedeža ter se približal sodnikom. V roki je nosil veliko in debelo zapечатeno pismo. To pismo je položil na mizo, rekoč:

"Od prevzvišenega in previsokega gospoda škofa."

Glavar in asessorji so v hipu vstali, sneli klobuke ter jih položili pred se. Ko je bilo pismo odpečateno, ga je predsednik prečital. Danes več ne morem povedati, kaj je bilo zapisano pod teškim pečatom, ker je od tedaj preteklo že skoraj dvajset let. Toliko se še spominjam, da je škof zapovedal in dal vsakemu voditi in v znanje, da je v pravdi Agate Eme Schwarzkoblerice pregledal vse, kar se je zapisalo in zaslišalo, in da je prepričan, da se ne bo dobil dokaz, ki bi dognal resnico proti vsakemu dvomu. Navsezadnje je Joannes Franciscus zapovedal in vsakemu, ki boče poslušati, naznanil, da naj se nad obdolženko poskusi z vodo, in sicer tako, da boči očistena, če pride na katerikoli način hiša iz vode. Čas za bo-ljo sodbo se je določil na drugi dan ob devetih zjutraj, in sicer na mestu, kjer se pod škofjo Loko živata obe Sori ena v drugo.

S tem je razprava tistega dne dosegla svoj konec in glavar je odredil, da se naj obtoženka odvede v zapor v mestni hiši, da naj se ji odvzame teške verige in da boči ond zaprta celo noč, dokler se je ne odvede na kraj, kjer boče voda dokazala njeno čistost, ali njeno hudobijo! Občini se je obenem zasukalo, ker je mogoče, da je ta noč zadnja v življenju Agate Eme Schwarzkoblerice, da ima vse preskrbeti, kar si bo poželega in labrala. Tudi se lahko pusti nekaj priletnih let, da v noči ostanejo pri nji in da ji njo molijo, če bi tu in tam imela željo, moliti.

Sedaj se je zopet pripetilo, da je brat Jurij splošno pozornost in smem tudi zapišati, splošno zadovoljnost. Jas sem tičal na svoji klopi in nisem pristopil k nji, da bi jo pred celim narodom pripoznal za svojo; mučila me je še vedno svetna občutnost. Brat Jurij pa je zopet prikočil, jo vzel v svoje roke ter jo prenesel s odra na vozice, da je roljalo šeleže in da so ženske takoj tihale v glasnem joku. Agata je celo dopoldne trpela veliko, trpela je muke, kakor jih peklenščak hujših izmisliti ne more. Ni torej čuda, da jo je v tistem hipu, ko jo je Jurij jemal s odra, zapustila zadnja moč in da je v nezavesti omahnila v njegove roke. Ta ni dolgo pomišljaj: skočil je s njo na voz, sedel tik nje ter jo objel okrog pasa s močno roko, da ni mogla pasti s svojega sedeža. Njena glava je omahnila na njegovo rame, on pa je lahko-dušno vzkliknil: "Počeni, Schwarffstrigkh!" In Mihel je pogljal konjica, da si sedel na voz človek, da katerega ni imela pravica nobene moči. Helebardirja sta stopala ob vsaki strani vozica, — ljud v roki je Jurija glasno hvalilo. O meni ni govoril nikdo —

(Dalje prihodnjik.)

Tujerodci in Amerika.

(Foreign Language Information Service.)

Znani ameriški pisatelj "hvali in brani tujerodce." — "Resnična inozemska nevarnost." — Pretečna večina tujerodcev ljubi Ameriko v celoti "stoprocentnim" kričanjem.

Mesečnik "Our World" je tekom tega leta objavil vrsto člankov pod skupnim naslovom: "America Still in the Making", v katerih je bil opis posameznih tujerodnih skupin v Združenih državah in njihovih prispevkov k narodnemu ameriškemu življenju. Uredil je to serijo člankov glasoviti ameriški publicist John Palmer Gavit, ki je tudi član nadzorniškega odbora od Foreign Language Information Service; članki o posameznih tujerodnih skupinah so bili pripravljani od raznih poznavateljev istih.

V svojem članku je pisal mr. Gavit o tujerodcih v Združenih državah: "Mnogo je tega, kar nam oni lahko prispevajo. Le skrajna nevednost ne vpoštevaj, da oni prinašajo k nam dedščine, ki bi bile od največje vrednosti za nas, da smo le voljni jih obdržati in sprejemati. Dostikrat oni razumevajo nas in naše tradicije boljše, kot jih razumevamo mi sami. Skandinavci s tisočletno izkušnjo dejanske demokracije prihajajo k nam izkolani v ljudovladu. Ruska "vječa" ali občinska zborovanja so obstojala stoletja pred našimi "town councils". John Morton, eden izmed podpisovalcev Izjave neodvisnosti, je bil izpodbujen k temu po duhu bližnjih prednikov, ki so bili Fin-ci.

"Danci so bili prvi, ki so pri-neli v to zemljo najfiniješe metode znanstvenega mekarstva, katere so bile še mnogo poprej v rabi pri njih doma. Italijani, Poljaki in vsi drugi izmed te legendarne "nove imigracije" rešujejo za prvovrstno poljedelstvo one naše farme, ki so jih turodni Amerikanci zapustili v zamenjo za abnormno, napeto meščansko življenje.

"Ni zadosti, da pokakemo na odlične osebe, moške in ženske, skoraj brezštevne izmed vseh narodnosti, ki so se odlikovale na vseh poljih vede, iznajdb, finan-ce, glasbe, umetnosti, politike in kaj še, in da pri tem nekoliko začudeni milostno priznamo, da so ti ljudje, dasi so bili tako neprevidni v izbiranju svojega rojstnega kraja, so vendarle — kakor se zdi — ravno tako sposobni, tako bistroumni, tako človekoljubni, kot smo mi sami! Ali navsezadnje se to utegne smatrati popolnoma naravnim!"

"Marveč je tu še finejših stvari, globljih stvari, tiščih se kulture in tradicije in izkušnje v človeškem sožitju mnogo starejše od naše, ki jih naše starih starih bratrancev stalno dodajajo našemu rodu, dostikrat proti naši volji in v celoti našemu nasprotovanju.

V zaključnem članku, objavljenem v bošični številki mesečnika "Our World", mr. Gavit levaja nadalje:

"Imigracija ni največje izmed naših vprašanj. Pač pa je vprašanje asimilacije, kar je popolnoma nekaj drugega. Mi nimamo nikakega načrta, niti se inteligentno prizadevamo, da bi naši vez duševnega ujedinjenja med nami in onimi, ki smo jih že sprejeli v svojo aredo. Resnična "inozem-ska nevarnost", o kateri se dan-danes mlati toliko prazne slame, nima nič opravljati s nikakim vprašanjem priseljevanja. Pač pa ona obstoji v tem, da smo kot nalašč storili vse mogoče, da bi ovi-lali asimilacijo priseljencev, katere smo že sprejeli med nas, in da smo jim dopustili ali pravzaprav jih prisilili, da se v svrbo gole samozabrambe čredoma skupijo v občine, ki so tako tuje, kot zemlje, iz katerih oni prihajajo. In okoli teh smo mi — ne oni — zgradili sid osumljenja, nespornost, razumljenja in bedastoč.

"Resnična nevarnost v tej situaciji obstoja v obnašanju onih, ki kot bi delali vse mogoče, da ovi-rajo asimilacijo. Srečam bi bil, da bi si kot svoje prilastili sledeče o-minozne besede v "Interpreteru": glasilo Foreign Language Information Service (ki — mimogrede rečeno — je najfiniješe amerika-nizacijsko podjetje, ki ga poznam):

"Amerika je dandanes pogla-vitno ogrožena po neki inozemski nevarnosti," katere ne more od-praviti nikak zakon za urjevanje priseljevanja. Ne tito se šte-

vila inozemcev, ki jih naj pripis-timo ali izključimo. Nevarnost je popolnoma domaća. Ona se fi-če razlajane občutljivosti tret-nega našega prebivalstva, katere je iz razloga svojega inozemskega rojstva ali izvora postala tarča diskriminacije in nemarnega, celo zlobnega obrekovanja s strani prenapetih propovednikov Ameri-kanizma, kot ga po krivem zove-jo.

"S svojo mirno pridnostjo, s poslušnostjo napram zakonom in radostnim odzivom na vse ponu-jene prilike za izobraževanje ra-no sposobnost za državljanstvo. ... Nadaljna ignoranca o tujerod-cu, neupoštevanje njegovih pris-pevkov k našemu življenju, na-pačno tolnačenje — radi slabih informacij ali nalašč — njegovih potoz, okoličin in idealov — vsa ta zla ne morejo trajati dolgo v narodu, kot so Združene države, ne da bi povzročila zlobnih in škodljivih posledic.

"Ne gre pri tem za nikako vprašanje priseljeniške politike. Gre pa za vprašanje pravičnega postopanja z onimi, ki smo jih že sprejeli na naše obali in na čigar življenjih in delu mi zidamo. O-na večina Amerikancev, ki sodi na podlagi dejstev in pravičnosti, ima dolžnost premagati resnično "inozemsko nevarnost", sedaj obstoječo v Združenih državah."

"Imamo le en način — nadalju-je mr. Gavit — za asimilacijo tujerodcev, in ta je, da jih asimili-ramo s tem, da se z njimi pomeša-mo, jih razumemo, jih sprejemmo med svoje, v vzajemnem dejanju in prejemanju.

"Jaz ne vidim, da bi kričavi branitelji" stoprocentnega ame-

rikanizma" storili res nekaj pospesitey asimilacije. ... M-tem pa, pretečna večina tujerod-cov ljubi "Ameriko" v celoti. Razumevajo jo ravno tako do-bro kot mi. Dostikrat celo mnogo bo-je kot mi sami. Čuli so od naših naše propovedi. Oni znajo, k-so našli, ko so prišli. Čigava kri-ča da je, da niso našli ono, o čem čuli?"

OBVESTILO IN PREKLIC.

S tem preključem, da ni res- ca kar sem govoril pri roj- John Cetinu proti vsem, ki so m- tam navzoči, ter obžalujem m- nepravilno ravnanje in govor- nje. L. K. (Adv.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v zalogi slad, kmetji, slad- in vse druge potrebščine. Posku- in se prepričajte, da je doma pri- kuhani vedno le najboljši in naj- nejši. Dobiti je tudi zbirko sod- steklenic in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po- sti, točno v vse kraje.

Groceries, sladčiarjem in v p- pust pri večjih naročilih. Pitate informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland,

NAROČITE

klobase iz čistega prašičev- ga mesa, prekajene z hick- ry lesom in poslane iz farm- direktno na vaš dom po- nine prosto po 35c funt. No- ročilom pridenite Money Or- der.

BAJT & LIPOLD,

NAYLOR, MO.

VARČLJIVI NAROD

VLAGA REDOVITO
INVESTIRA RAZUMNO V

KASPAR STATE BANK

NAJVEČJI JUGOSLOVENSKE BAN-
KI V ZJEDINJENIH DRŽAVAH.

1900 Blue Island Ave., vogal 19. ulice
CHICAGO ILLINOIS

KAPITAL IN PREOSTANEK
\$1,250,000.00

Pod nadzorstvom
vladnih, držav-
nih in
Chicago Clearing
House Ass'n.

Prodajamo parobrodno listko za vse p-
robrodne družbe v Jugoslaviji in obratno
Izdajamo listine (affidavits) za pris-
ljanike, ter pošiljamo denar v stare d-
movine najceneje in najhitreje.

KNJIGE

Književne Matice S.N.P.J.

Književna matica Slovenske narodne pod-
porne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče
knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. No-
vak. Izvirna povest iz življenja ameriških fran-
ciškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izde-
lal Stanko Zele. Fina trda vezba. Cena s poš-
tino vred \$1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raz-
nih koristnih informacij. Fina trda vezba. Ce-
na \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, po-
slovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameri-
škega proletarijata za časa velike vojne. Trda
vezba. Cena \$1.00 s poštnino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz
doslej skritega kosa življenja slovenskih delav-
cev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s po-
štnino vred.

Zakon biogeneze. Spisal Howard J.
Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki
tolmači mnoge narurne zakone in pokazuje, ka-
ko se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku
fizično in duševno. S slikami. Trda vezba.
Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite
za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev.
Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, spre-
jema

Književna Matica
2057-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.